

Határőrségünk harmincéves

A fasizmus feletti győzelem napját követően, 1945 májusában alakult meg a Határőrség. A szövetséges ellenőrző bizottság ezen a napon jóváhagyta az Ideiglenes Magyar Nemzeti Kormány Honvédelmi Minisztériumának addigi intézkedéseit a határőrségek megszervezéséről, és utasításokat adott valamennyi határszakaszon a határőrség megszervezésére.

Határőrségünk első alegységei már a háború befejezése előtt megalakultak, és pedig a régi magyar hadseregnek a szovjet hadsereg és az antifasiszta partizánmozgalom oldalára állt csapatokból, csapatrészeiből.

Csongrád megyében a háború befejezése előtti napokban, 1945. április 27-én a honvédség a következő helyeken állított fel határőrségeket: Rózsa, Vértanya, Madarász-iskola, Kissori iskola, Görösér, Magosi-tanya, és gátsori iskola.

1945-ben a megyében egymásután szerveződtek a honvéd határőrségek a megye különböző településeire. Így például: Szőreg, Kükölkő, Kiszombor, Magyarcsanak, Nagylak községében is. A határőrségek tevékenységének irányítását a Szegeden állomásozó 5 honvéd kerületi parancsnokság végezte.

Határőrségünk 1945-ben rendkívül rossz viszonyok között, elégtelen élelmezési és ruházati ellátással teljesítették szolgálatukat. Az akkori határőrök zömének becsületére válik — igyekeztek határőrségi feladataikat a legjobban ellátni. A szovjet csapatok, mint ahogy az ország vérkeringésének megindításához is, a határőrség

megszervezéséhez is jelentős segítséget nyújtottak.

A határőrök őrzete a háború utáni időszakban nagyon nehezült volt. A határőrség átalakított a csempészés, a spekuláció, a tiltott módon való átjárás.

A Magyar Kommunista Párt kezdettől fogva nagy jelentőséget tulajdonított az államhatárunk szilárd őrzésének politikai és gazdasági szempontból egyaránt.

1946 tavaszán megalakult a Honvéd Határőrség Parancsnokság, melynek vezetője a kiváló kommunista katonai vezető, Pálffy György lett. Vezetésével megtörtént az egységes, hatékony irányítás biztosító átszervezés, több zászlóalj alakult. A határőrségek a centralizált irányítás következtében jelentős és megbízható erőkké váltak, aminek eredményeként a határőrség megszilárdult.

A Honvéd Határőrség Parancsnokság megalakulásával egyidőben szerveződött a határőrségeknek folyó politikai munka irányítására a nevelési osztály. A pártszervezetek, a határőrséghez irányított tapasztalt kommunista jelentős mértékben járultak hozzá, hogy a határőrség maradéktalanul el tudta és tudja látni a szocialista építés útjára lépett hazánk határőrségének feladatait.

Az évről évre szilárduló határőrségi eredményekhez Csongrád megyében is jelentős mértékben járult hozzá a párt-, állami és tömegszervezetek tevékenysége, valamint a határőrök és a helyi lakosság kapcsolata. Ez a kapcsolat napjainkban is számtalan formában nyilvánul meg: a megyében több

település nyerte el a megtisztelő Határőrközség címet. Sok úttörő-határőrszakasz, Ifjú Gárda-alegység, jelentős számú önkéntes rendőr nyújt támogatást a határ őrzéséhez.

A megyében élő dolgozók szeretik a határőröket, a határőrök viszont tiszteletben tartják a helyi szokásokat. Örömmel és aktívan nyújtanak segítséget, ahol és amikor arra szükség van. Különösen a társadalmi munka végzésében és a véradómozgalomban vesznek részt példamutatóan.

Pártunk gondoskodása nagyban hozzájárult, hogy a határőrség alaptevékenységét, helyének és szerepének megfelelően, szilárd politikai öntudattal, felelősséggel, önzetlen áldozatvállalással mind eredményesebben látja el.

Határőrségünk további fejlődését hivatott biztosítani a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1974. évi 17. számú törvényerejű rendelete az állam- és közbiztonságról, valamint a Minisztertanács rendelete államhatáraink őrzéséről. E jogszabályok meghatározzák a határőrség feladatát, és biztosítják tevékenységének feltételeit.

Három évtized telt el azóta, hogy a felszabadult országokban — így Csongrád megyében is — megalakultak az első őrsők. Pártunk vezetésével, hazánk erős, fejlett szocialista orszaggá vált, határőrségünk harcú útja során ugyancsak folyamatosan fejlődött, és biztos erőként áll őrt napjainkban is hazánk határain.

Gaszó Béla

Rózsa-majori hétköznapiak

A hétköznapiaknak nincs arca. Számon tartjuk őket, de a történelmi időből visszazuhanva szürkénél tünnek, egyhangúnak, mint leg-
többünk élete. Mégis minden lényeges a hétköznapiakon történik, az igazi nagy ünnepek is akkor születnek, mert akkor születik a munka.

Nézzék meg a Rózsa-majort! Története történelem. Két évtized alatt született, a téveszmogalom kezdetén silány felszerelés, tanya, elhanyagolt földek jelentették az akkori gazdálkodást, ma korszerű szárítóberendezés, műanyag város, azaz sertés-hizlalda, meg szociális létesítmények, iroda, gépműhely, javítórészleg és drága, hasznos, erős munkagépek.

A major többek között a Ságvári Andre szocialista brigád munkahelye. Mini kollektíva ez, traktorosokból, hajdanán jóval többen kezdtek a brigádelelettel, mára Furós Péter, Filák Károly, Varga Antal, Földi István, Blacsi Sándor és Gajdacs József tartott ki a kollektívában. Nem akárhogyan.

Maradjunk a múltnál.

Boros Pali alakította meg a brigádöt, ő nagyon benne volt a téveszmogalmi életében, egy reggel itt, a Rózsa-majornál tanakodtunk, míg döntésre jutottunk. Akadt, aki mondta: látunk mi már karón varjút, nem lesz ebből sehová. Lett. Viszont ő eltávozott a téveszből. Akkor választottak engem brigádvezetőnek, talán hogy a nevemmel ellentétben összetartom őket — mondja Furós Péter, a szocialista brigád vezetője. Mond mást is. Nehezen, kínlódom, nem nagy barátja a szavaknak. A munka, a traktor, az egészen más, arról ezeregy éjszakákat mesélhetnek, ráadásul szintiszta valót. Viszont tudni akarom, meseegyetes-e vagy valóban élő, alkotó, forrongó, egészséges kollektíva a brigád, amelyik szinte szerénységben, munkában, hétköznapiakban vész el, nincsenek látványos, égreszólo tettei, ami viszont van, azért szívvel-lélekkel, kitartó akarással megoldoztak tagjai. Megkapták a megyei pártbizottság kongresszusi oklevelét is.

Mi történt Birinyi Lászlóval?

— Kint dolgozott a területen, italozott, és a vetőgépet összerakta. Megszidtam, mégsem mehet így a mi brigádunkban, hová jutnánk akkor. Beszélhettem neki, legyintett, és azzal fizetett ki, úgyis elmegy. Lehet, bánja már azóta, hogy új munkahelyet keresett.

Lényegében ez volt a kezdet. Könnyen elentétes példával is szolgálhatunk, a Varga Antal esetével. A fiatalembernek két családja van, a volt Oncsatelepen lakik, lebontásra vásárolt házat, és szombat délután a brigád megjelent nála teljes létszámban, leszedte a tetőt.

Más események. Őszi vetés.

Filák és Varga a csúnya, esős őszi hetekben olyan farsokkal dolgozott, akik nem tartoztak a brigádba. Sürgetett az idő. Egy táblán négy gép gyúrta az ipart, másik kerületből is jöttek a Rózsa-majoriakhoz. Mondták: — tán még éjjel is vetni akartok, a lámpafénynél? — Teljesítmény után keressük kenyérüket, de a jó, szép iránti érzésük erős. Úgy dolgoztak a komisz időben, hogy büszkséggel nézhetik most a dús gabonátáblákat. Beszéljünk a tervekről. Kis

tervek, hétköznapiak: 1975—76-ban a negyvenöt év alatti szocialista brigádtagok elvégzik a nyolc általánost, már akinek hiányzik. Kirándulnak, országjárásra mennek, és természetesen dolgoznak, mint eddig. Kicsit jobban.

A Rózsa-majornál — a szegedi Felszabadulás Tsz első kerülete — négy szocialista brigád van. Köztük a Ságvári traktoros brigád. Mit vállaltak tavaly? Kenyérgabonából 37,6 mázsás tervvel szemben 48,3 mázsát hektáronként, takarmánygabonából 40 helyett 54,9-et, lucernából 84,9 helyett 112-t, borsóból 15 mázsa helyett 23,8 mázsát hektáronként. Pénzben átszámítva 9 millió 80 ezer forint helyett 11 millió 232 ezer forintot jelentett. Tehát a brigádok összesen 2 millió 143 ezer forint többet bevételért értek el a Rózsa-majornál.

— Minek örül legjobban?

— Kérdem a brigádvezetőt. — Szeretem, ha a vetésmenet nincs csúf, nincs ablak, nem görbe, szóval olyan, hogy tetszik a munkám. Akarják, nem akarják, el kell hogy ismerjék. Szóval, szeretem a tökéletes munkát.

Munkából élünk.

Sz. Lukács Imre

Gyermekek, fiatalok — Kisteleken

A születések számának növelése, a születendő gyermekek egészségének megóvása, a családok fokozott anyagi támogatása, az ésszerű családtervezés megteremtése volt többek között a népesedéspolitikai határozat célja. Intézkedések sorra követte a határozat megjelenését, szerzte az országban. Legutóbbi ülésén Kistelek községének végrehajtó bizottsága a helyi megvalósítás addigi eredményeit vette számba.

Kisteleken az elmúlt évben nem emelkedett a születések száma, pedig a nőgyógyászati szakrendelés, a terhesgondozás és a névelési tanácsadás megfelelő. Az átlagosnál korszerűbb rendelőben az elmúlt évben házasgatók előtt tanácsadást is szerveztek, továbbá bővült az anya- és névelési szolgálat. A kisteleki kismamák 80 százaléka munkaviszonyban áll, sokan közülük veszélyeztetett terhesek. A helyben dolgozók alig egyharmadát, a Szegedre bejáró kismamák majdnem 80 százalékát kell hathónapos terhesség után betegálmányba venni. Helyhiány miatt a kórházak legtöbbször otthoni kezelést rendelnek el — 1974-ben 56 esetben —, s az is gyakran előfordul, hogy a gyermek születése utáni harmadik-negyedik napon hazaküldik a kismamákat a városi kórházakból, szintén helyhiányra hivatkozva. Pedig ez — főleg a tanyán lakók esetében — megnehezíti az utógondozást. Az 1974-ben született 116 kisteleki gyermek közül 14-en koraszülöttek voltak.

A gyermekgondozási segítséget a legtöbb szülő igénybe veszi, legalábbis a gyermek egyéves koráig. A védőnőknek azonban egyre kevesebb idejük marad a családlátogatásra, mert ebben az évben

új kartonrendszert vezettek be, a sok adminisztráció igazi munkájuk rovására megy.

A gyermek- és ifjúságvédelmi albizottság munkájában 18-an vesznek részt, orvosok, pedagógusok, a tanács és a társadalmi szervek képviselői. Az óvodai, iskolai, kollégiumi megbízottak, az állami gondozottak felügyelője és az albizottság feladata a fiatalokéval kapcsolatos nevelési, szociális és kulturális teendők összehangolása. A község 21 családjában 47 gyermek él veszélyeztetett körülmények között. Családi konfliktusok megelőzése és a gyermekek

érdekeiben tavaly két tanuló kellett kollégiumban elhelyezni, a többiek otthoni nevelésű iskolai tanárai ellenőrzik. A nagycsaládoknak az elmúlt évben 20 ezer forint értékű segélyt juttatott az albizottság. Az ifjúságvédelmi szakemberek tapasztalatai szerint nem minden tízennegy éven felüli fiatal tanuló tovább középiskolában, vagy lesz szakmunkástanuló. A tankötelezettség 16 éves korhatárát megszegőket szigorúban kellene ellenőrizni, mert a statisztikák szerint ez a 14—16 év közötti réteg az, melyből a legtöbb törvénytörő fiatal kerül ki.

Tóth Béla:

SZEGEDI REGÉLŐ

8.

Ma is láttam egy szegedi deputációt. A képviselőtársaság sűrűlődték az urak. A képviselőtársaság szót azért használom, mivel itt voltaképpen szoborkiállítás nincs... A toronyalól záródokolt el ide egy tekintetes deputáció. Tanácsalánul, tétovázva, elfogulva tapogatódtak, tippegték itt a gyöngeszemű aggházi urak. Hejh, ráillett erre a deputációra is, hogy vak vezet a világtalan. Még oly Vastag zsenialitás sem tűnt a szemükbe, minő a két hatalmas, tulakodó magyar bika festményében is ragyog és világít... Meg is sajnáltam őket! Szegény aggháziak! Gyöngye nekik a szemük. Noha talán az ízlésük még gyöngébb?

Jótekonny adományok az árvaházaknak. Húsvét alkalmából a szeged-városi árvaházaknak ezúttal is nagyobb mennyiségű kegyes adományok folytak be. Schlessinger Andortól egy remontoir óra lánczczal, Kemény Nándortól 30 drb színházi jegy, a nőpariskola részére tartott színházi este, Kertész József ügyvédől 75 drb szentkép, Nátly József 1 drb sódar, Vajda J. Fülöp 1 drb sódar, Tóth Ferencné 1 doboz orosz-hal, Ördög Ferenc 7 kg. marhanyelv, Kerekes Józsefné 3 kosár cseresznye, Tóth Péter 10 drb kitémőtt

madár, Winter A. és fia munkái 5 frtot, Lip-pai Antal 77 drb magyar kalács, Rohonczi Gida 49 drb sárga dinnye, ifj. Gábriel János 26 drb különféle ifjúsági iratok, Danner Mihály 40 drb sütemény, Papp János 52 drb hurka, Csuri Mária 13 és fél kg. kenyér, Bokor Pálné 1 kg. szalonna, 5 üveg befőtt és 1 üveg barack-íz, Fluck Ferencné 12 drb zsebkendő, Tóth Ferencné 80 drb kalács, 100 drb narancs, 5 kg. füge, 5 kg. Szent János-kenyér, Schütz Antalné 3 kg. dió és 30 drb alma, Rózsa Anna 2 üveg befőtt, 1 üveg barack-íz, Wagner F. A. és fia czég 2 vég vászon és 60 drb zsebkendő, Winkler Mihály 1 drb magyar sajt, Kass Jánosné 67 drb cukor-sütemény, fél kg. szalon-cukor, 58 drb alma, 2 és fél kg. dió, Arvai Sándorné 50 drb sütemény, 1 kg. szalon-cukorka, Pálffy Ferencné 1 vég vászon, 52 drb kalács, 96 drb alma, 2 és fél kg. dió, Kátay Sándor 5 frtot, Gál testvérek 5 csomag különféle gyermek-játék és 1 hinta-loda, Lichtenberg Mór 25 drb kalács, Vajda J. Fülöpné 40 drb kalács, Jakab Gusztávné 60 drb sütemény, 1 kg. cukorka, Holczler Kálmánné 75 drb pogácsa, Aigner József 4 kg. Szt. János-kenyér, 1 és fél kg. tea-sütemény, 5 kg. füge, 25 drb narancs, 1 kg. bonbon és 8 drb gyümölcs-kenyér, Steiczl Frigyes 1 frt 50 krt, 10 doboz gyermek-játék, Krecsányi Ignác sziniszag-gató a pástör-játékhoz az összes jelmezeket díjtalanul kölcsönözte, Regdon örökösök mint a múltban, úgy az idei fűrdőidényben 6 árvaházi növendéket tanítottak díjmentesen úszni.

Egy sokat próbált ember. A felsőtanyán egy sokat hanyódt, regényességben is gazdag élet aludt ki. Odakint a pusztán meghalt a 88 éves öreg Csikai szűcs.

Csikai egy típus volt a régi magyar időkben. Régen jó napokat élt. De utóbb, mint tanyai vándor szűcs, foltzából tengette életét. Havi segélyt is kapott a várostól. Goromba öltésekkel töltözte-foldozta a nyűt, rongyolt subákat, közben szívesen mesélt Rózsa Sándorról. Ő jól ösmerte Sándort, hisz a mi nyalka subát, a mi bodóros nyeregtagarót viselt a Sándor, azt mind Csikai mester remekelte.

Mikor még az öreg Csikai hosszas vándorlásai után Szegeden megtelepedett, hatalmas erőben állott a csehvilág. Kapos legény volt a többi szűcs legények között Csikai. Bizonyosság reá, hogy a híres Kekenovics szűcsnek volt az első legénye. Nálánál a selyem kivarrását még Kekenovics sem értette különben. Mert Csikai egyformán művelte a magyar, mint német szűcsmesterséget is. A német szűcsmesterség fortélyait Brassóban a szűcs mesterektől tanulta el, ugyanott ragadt reá a német nyelv tudása is. De holta napjáig folyékonyan beszélt a diáknyelvet, mert mielőtt a szűcsmesterség művelésére adta magát, szülőföldjén, Kecskeméten diákoskodott. A kálvinisták iskolájába járt. Mert hitére kálvinista származású volt Csikai.

A szegedi érdemes szűcs cseh azonban ez idő tájt teljesen katolikus alapon állott. És ha mint kitűnő segédet szíves örömet is dolgoztatták műhelyükben a büszke Máriazászlós szűcsmesterek, már mint mestert semmiképpen se fogadták csehükbe a kálvinista Csikait. Csikai aztán így került ki Újszegedre mint csehén kívül álló, kiket a tudós Reizner is felemlít nagy szegedi monográfiájában. Egykorú nevezés szerint „himpelléreknek” nevezi őket.

(Folytatjuk.)